

A Vihorláton jártunk

Az OEE Miskolci Helyi Csoportja és a Sárospataki Helyi Csoport az Északkeleti-Felvidéken, a történelmi Zemplén vármegye középső részén, a Vihorlát vulkánikus hegyláncán kirándult.

Vendéglátónk a Szlovák Államerdészet Szobránci Erdészetének igazgatója, Ing. *Ján Girman* volt, valamint Ing. *Ján Čekon*, a tőketereses járás vadászati felügyelője volt.

A Vihorlát magyar megfelelője – találgatások szerint – „kiégett”-et jelent. A Vihorlát a Kárpátok belső vulkánikus övének – amely a Visegrádi-hegységtől a székelyek szent hegyéig, a Hargitáig terjed – északkeleti tagja.

Néhol 1000 m-t is meghaladó cukorsüveg hegykúpjaival, 500–900 m-es relatív magasságával emelkedik ki éppúgy, mint a Tokaji-hegylánc minden átmenet nélkül a Bodrogköz az Alföld északi részének 90–100 m-es síkjából.

Növény- és állatvilágára, éghajlatára, hidrológiai viszonyaira szintén meghatározó jellegű a földrajzi fekvése, a Kárpátok közelsége. Pl. az itt élő gímszarvas kárpáti főtípusának a radványihoz közelítő ökotípusa. A nem olyan régen még érzékelhető számú farkas- és hiúz-állomány kritikusan csökkenőben van.

Nagy a 100 év feletti öreg bükkösök aránya, amelyek természetes felújítása gondot okoz a szobránci kollégáknak a meredek nehéz terepviszonyok, a munkaerőhiány, piaci problémák, az álgesztésedés és a még kísérletezési stádiumban lévő felújítási technológiák miatt, amelyekkel a korábbi tarvágásos üzemmódot kívánják felváltani.

A kísérleti szakaszban lévő természetes felújítási eljárásoknál a bükkal

szemben erősen törnek előre a bő magtermésű úttörő fajok, juharok, kőris, gyertyán, kiszorítván a ritkábban termő bükköt.

Az öreg bükkösökre egyre inkább kezd jellemzővé válni az össze-összeomló öreg egyedek által indukált kis, csoportos felújulással kialakuló többkörű, többszintű, elegenden állomány-szerkezet.

A Vihorlátból szinte eltűnt az egyébként mind genetikailag, mind tróféálisan értékes gímszarvas-populáció. A vaddisznóállomány is lecsökken.

A Szobránci Erdészet feladatait az állandó munkásaiból alakult kis „kényszer” vállalkozókkal oldja meg. A csemetetermelő ágazatukat nem építették le. Igen jó benyomást tett ránk a szobráncfürdői, 3–4 millió db/év csemetét termelő, modern, 22 ha-os nagyüzemi

csemetekertjük. Jelentős előrelépést látunk itt a burkolt gyökerű csemetetermelés területén, amellyel az erdősítések jórészt az időjárástól függetlenül végezhetik.

Bemutatták szlovák kollégáink a 40 ezer m³/év kapacitású nagymihályi hosszúfás alsórakodójukat is.

Történelmi vidéken jártunk!

A közeli Ungvárral, a Zemplén, Ung, Bereg, Ugocsa historialis vármegyékkel körvonalazott nagy Magyarország azon régiójában, ahol a világ első tíz legöregebb népe közé tartozó nemzetünk, Európa öt legrégebbi állama sorába számítható államunknak 1100 éves európai történelmében a Kárpát-medencében, e tájon volt az első politikai központja.

Ezen a vidéken ringott 1100 éves európai történelmünk bölcsője!

Árpád apánk első főhadiszállása

Ungváron, majd a keltáktól-avaroktól örökölt Bodrog-parti vízi várban, azaz földvárban, Zemplénben (Zemplin) volt. Népünk – ősi, pogány szokás szerint – állítólag itt áldozta fel isteneinek az előző vezért, Álmost, hogy feláldozásáért az új hazában az istenek szerencséltessek az új hont fogláló őseinket.

A szájhagyomány szerint itt is temették el Álmost, a helyiek által évszázadokon át Rijó-dombnak nevezett halmon. 1964-ben egy szlovákiai magyar régész-nő fel is tárt itt több honfoglaláskori sírt, köztük egy rangos vezérét is.

Írástudó barátaimtól tudom, hogy a nagy halotti tort a közeli Szomotoron – szomorú tor – ülte meg az új hazát fogláló Árpád népe.

A jelentéktelen kis község Zemplén (Zemplin) adta a nevet szeretett, de kegyetlenül megcsönkített nagy történelmű Zemplén vármegyénknek. Egyébként ez a helység volt a vármegye központja 1665-ig, amikor is áthelyezték azt a Trianon által meghagyott egyetlen észak-felvidéki arculatú városunkba Sátoraljaújhelybe, amely ebben az évben ünneplő várossá nyilvánításának 740. évfordulóját (V. István).

A magyar szabadságharcok, a Habsburg-ellenes felkelések szülőföldje is e táj, amelyek nyitánya 1604-ben Gálszécsen zajlott le. A nagy hatalmú Homonnay Bálint által vezetett felvidéki főurak „tanácskozásával”.

A táj szülötte Bocskai István is, és nyilvánvalóan innen indult a Bocskai szabadságharc is. Bocskainak, Erdély fejedelmének székhelye – Abaúj vármegye központja – Kassa volt.

Ezentúl a Rákóczi család és Kossuth apánk földje is e vidék!

Az utolsó magyar parasztfelkelés is itt, Töketerében volt 1831-ben az Andrásyak szülőföldjén-falujában robbant ki. Ma ezt a várost Trebisovnak hívják.

Tanulmányi kirándulásunkon megcsodálhattuk a Felvidék egykoron ropant gazdag családjának a Sztáray grófoknak nagymihályi (Mihalovce) patinás kastélyát, amely a 17. században épült a család ősi, középkori kővárából, annak a helyén. A kastély most igen gazdagon és kitűnően rendezett, történelmi korokat átívelő néprajzi gyűjteménynek ad otthont. Javasoljuk, aki tetszik, látogassa meg.

Hazafelé utunk a Laborc, illetve a Bodrog völgyén vezetett, a Bodrogköz fővárosán, a ma is jellemzően magyarlakta Királyhelmeceken át.

Megálltunk Leleszen, hogy a II. End-

re királyunk alapította premontrei rend kolostorának templomában őrzött Gertrudisz szívét megtekinthessük. Sajnos nem sikerült, mert nem volt ott-hon az esperes úr. A litániázó öreg-asszonyokat pedig hiába kérdeztük, mert köztük a legalaposabb sem tudta, hogy az esperes úr távollétében hol „rejtegeti” ezt a nemzeti relikviánkat.

Utunk az egyetlen forrás nélküli Bodrog folyónk völgyén vezetett tovább. Ez a folyó ugyanis az Erdős-Kárpátokban, Sáros megyében eredő To-

poly és Ondava, a Vihorlátban fakadó Laborc, valamint a Keleti-Beszkidékben felbukkanó Ung és Latorca folyóval – melynek „partján a nóta más” – (Munkács folyója) egyesülve, Zemplén község feletti Laborc és Ung összefolyása után veszi fel, illetve kapta a történelem távoli homályában a Bodrog nevet.

Utunk utolsó állomása Borsi volt, ahol a Nagyságos Fejedelem szülőháza és mellszobra előtt tisztelgett csoportunk.

Kép és szöveg: **Dr. Bartucz Ferenc**

Kesztyűs Ferenc kiállításához

Baranyai Ferenc Intelem

Kesztyűs Ferenc tűzzománca

Ne hidd, kígyó, hogy nyertes már a játszmad,
nem győzelem, hogy rábírtad az embert:
vámolja meg a tudás gyöngye fáját,
ha rámeleg is az üdv, mit – vélte – meglelt,

csupán elkezdődött a hosszú parti,
melynek során a leszakajtott alma
a bűn jelképe lett: beleharapni
immár egy almatolvaj sem akarna.

Az első emberpár még nagy naivul
azt hitte, hogy a tudás hatalom, mert
így szabta ki az Úr intelmein túl
a szemfényvesztő, dús Paradicsomkert,

így szabta ki maga a Teremtő,
szigorral álcázott társkeresése,
s így éledt fel megint a mit se sejtő
gonoszság, Édent gúnyoló kedélye.

De már vesztettél kígyó. Tudja minden
ember és állat, hogy tiltott gyümölcsök

fogyasztásától lett hús-vér az Isten-
és vált misztikus maszlaggá az ördög.

Kesztyűs Ferenc Sarkadon született. A szülőföld iránti szeretet jele, hogy külön sorozatot festett és fest rendszeresen a város utcáiról, kertjeiről, rétjeiről, képpé alakítja a hely atmoszféráját. Szép tulajdonsága mutatkozik meg e vonásában, a hála, mely vissza akarja adni azt, amit egykor kapott embertől és környezettől. Ilyen szemlélettel és magatartással, lelki együttérzéssel, nemcsak festői erényekkel végzi Sarkad vizuális fölemelését.

A lét pompája a virág, életünk kifogyhatatlan kincse. Kesztyűs Ferenc erre is fölfigyel, hétköznapjaink ünnepi részévé avatja, hiszen a csendélet az évszakok sűrítmánya, minden színes növénytársulás a patakparton és Kesztyűs felületein a pünkösdi varázslatával hatnak. E gazdag idill részese, felfedezője, rálel és átadja a szemnek a színek boldogító gyógyszerét, mellyel szebb és varázslatosabb az élet.

Losonci Miklós

művészettörténész

Fotó: **Kesztyűs Tibor**

